

RAAD VAN STATE

afdeling Wetgeving

advies 59.326/1/3
van 29 april 2016

over

een voorontwerp van decreet van de Vlaamse Gemeenschap en
het Vlaamse Gewest ‘houdende bepalingen tot begeleiding van
de aanpassing van de begroting 2016’

Op 22 april 2016 is de Raad van State, afdeling Wetgeving, door de Vlaamse minister van Begroting, Financiën en Energie verzocht binnen een termijn van vijf werkdagen een advies te verstrekken over een voorontwerp van decreet van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest ‘houdende bepalingen tot begeleiding van de aanpassing van de begroting 2016’.

De hoofdstukken 1, 4, 6 tot 8, 9 (afdelingen 3 tot 5) en 11 zijn door de eerste kamer onderzocht op 26 april 2016. De kamer was samengesteld uit Marnix VAN DAMME, kamervoorzitter, Wilfried VAN VAERENBERGH en Wouter PAS, staatsraden, Marc RIGAUX, assessor, en Wim GEURTS, griffier.

Het verslag is uitgebracht door Raf AERTGEERTS, eerste auditeur-afdelingshoofd, Kristine BAMS, Brecht STEEN, eerste auditeurs, Pierrot T’KINDT, auditeur, en Jonas RIEMSLAGH, adjunct-auditeur.

De hoofdstukken 1 tot 3, 5, 9 (afdelingen 1 en 2), 10 en 11 zijn door de derde kamer onderzocht op 26 april 2016. De kamer was samengesteld uit Jan SMETS, staatsraad, voorzitter, Jeroen VAN NIEUWENHOVE en Koen MUYLLE, staatsraden, Jan VELAERS en Johan PUT, assessoren, en Greet VERBERCKMOES, griffier.

Het verslag is uitgebracht door Paul DEPUYDT, eerste auditeur-afdelingshoofd, Rein THIELEMANS, Brecht STEEN, eerste auditeurs, en Dries VAN EECKHOUTTE en Wendy DEPESTER, auditeurs.

Het advies, waarvan de tekst hierna volgt, is gegeven op 29 april 2016.

*

Volgens artikel 84, § 1, eerste lid, 3°, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, moeten in de adviesaanvraag de redenen worden opgegeven tot staving van het spoedeisende karakter ervan.

In het onderhavige geval wordt het verzoek om spoedbehandeling gemotiveerd door de omstandigheid dat

“het programmadecreet wegens de nauwe band met de begrotingsdecreten en de gelijktijdige behandeling in het Vlaams Parlement in dezelfde periode ingediend moet worden”.

*

Overeenkomstig artikel 84, § 3, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, heeft de afdeling Wetgeving zich moeten beperken tot het onderzoek van de bevoegdheid van de steller van de handeling, van de rechtsgrond¹, alsmede van de vraag of aan de voorgeschreven vormvereisten is voldaan.

VORMVEREISTEN

1. Blijkens de stukken gevoegd bij de adviesaanvraag heeft de Vlaamse Regering op 22 april 2016 beslist de Vlaamse minister bevoegd voor de financiën en de begrotingen te gelasten om over het voorliggende ontwerp eveneens het advies in te winnen van een aantal andere instanties en adviesraden. Die adviezen blijken nog niet te zijn gegeven.

Bovendien heeft de Vlaamse Regering beslist dat over de bepalingen van dit ontwerp zal worden onderhandeld in een gemeenschappelijke vergadering van het sectorcomité X (onderwijs Vlaamse Gemeenschap) en van de onderafdeling “Vlaamse Gemeenschap” van afdeling 2 van het Comité voor de provinciale en de plaatselijke overheidsdiensten en in een vergadering van het Overkoepelend onderhandelingscomité gesubsidieerd vrij onderwijs, het Vlaams Onderhandelingscomité voor de basiseducatie en het Vlaams Onderhandelingscomité voor het hoger onderwijs. Het resultaat van deze onderhandelingen is de Raad van State niet bekend.

2. Indien de aan de Raad van State voorgelegde tekst ten gevolge van het vervullen van de voornoemde vormvereisten nog wijzigingen zou ondergaan, moeten de gewijzigde bepalingen, ter inachtneming van het voorschrift van artikel 3, § 1, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, nog aan de afdeling Wetgeving worden voorgelegd.

¹ Aangezien het om een voorontwerp van decreet gaat, wordt onder “rechtsgrond” de overeenstemming met hogere rechtsnormen verstaan.

ONDERZOEK VAN DE TEKST

Hoofdstuk 1 – Algemeen

Bij dit hoofdstuk zijn geen opmerkingen te maken.

Hoofdstuk 2 – Kancelarij en Bestuur

Bij dit hoofdstuk zijn geen opmerkingen te maken.

Hoofdstuk 3 – Cultuur, Jeugd, Sport en Media

Artikel 3

1.1. De te subsidiëren organisatie bedoeld in de ontworpen artikelen 20 en 21 van het decreet van 6 juli 2012 ‘betreffende het Lokaal Cultuurbeleid’ moet worden beschouwd als een instelling die activiteiten uitoefent die zijn gericht op de gehele Vlaamse Gemeenschap. Die artikelen dienen derhalve in overeenstemming zijn met artikel 11 van de wet van 16 juli 1973 ‘waarbij de bescherming van de ideologische en filosofische strekkingen gewaarborgd wordt’. Dat laatste artikel bepaalt dat de voorwaarden en de procedure van erkenning van instellingen die activiteiten uitoefenen die zijn gericht op de gehele cultuurgemeenschap (thans gemeenschap), “bij decreet” worden vastgesteld. Hetzelfde artikel bepaalt bovendien dat het decreet voor de erin bedoelde instellingen in een financiële tegemoetkoming voorziet, welke uit een aantal nader bepaalde elementen bestaat; hieruit kan worden afgeleid dat ook de subsidiëring van de bedoelde instellingen bij decreet dient te worden geregeld. Met betrekking tot de erkenning en de subsidiëring van de bedoelde instellingen is de mogelijkheid voor de decreetgever om aan de regering bevoegdheden te delegeren, veeleer beperkt. Hoogstens kan de decreetgever de regering machtigen om de door hemzelf vastgestelde beginselen nader uit te werken. Dit veronderstelt dan dat de decreetgever zelf de criteria vaststelt die voor de uitwerking van die beginselen richtinggevend zijn.

Luidens artikel 11, eerste lid, van de wet van 16 juli 1973 moet de subsidie aan “instellingen die activiteiten uitoefenen gericht op een gehele cultuurgemeenschap” bestaan uit de subsidiëring van een kern van personeelsleden, een jaarlijkse basistoelage voor de werking en een subsidiëring op grond van werkelijk gepresteerde activiteiten.

1.2. De ontworpen artikelen 20 en 21 van het decreet van 6 juli 2012 bevatten niet het vereiste van erkenning van de erin bedoelde organisatie, maar regelen rechtstreeks de subsidiëring ervan. Men mag evenwel aannemen dat artikel 11 van de wet van 16 juli 1973 ook van toepassing is indien enkel de subsidiëring, los van een erkenning, wordt geregeld. Hoofdstuk V van deze wet, waartoe dat laatste artikel behoort, heeft immers tot doel te waarborgen dat de overheidsmiddelen zonder discriminatie van de ideologische en de filosofische strekkingen toegekend worden. Of daarbij al dan niet in de tussenstap van de erkenning wordt voorzien, is niet van essentieel belang.

1.3. Voor zover effectief alle subsidievoorwaarden vervat zijn in de (deels te wijzigen) artikelen 12 tot 21 van het decreet van 6 juli 2012, zoals de gemachtigde vooropstelt, en het ook

niet de bedoeling is om bijkomende subsidievoorwaarden op te nemen in de vijfjarige overeenkomst bedoeld in artikel 21, derde lid, van het decreet van 6 juli 2012² of in het vijfjarige meerjarenplan bedoeld in het ontworpen artikel 21, derde lid, van dat decreet,³ is de ontworpen bepaling in overeenstemming met het legaliteitsbeginsel vervat in artikel 11 van de wet van 16 juli 1973.

1.4. Het ontworpen artikel 21, tweede lid, van het decreet van 6 juli 2012 bepaalt slechts dat een jaarlijkse subsidie voor personeel en werking wordt verleend. Hierdoor komt onvoldoende tot uiting dat de subsidie bestaat uit de bij artikel 11, eerste lid, van de wet van 16 juli 1973 vereiste elementen.

2. De ontworpen artikelen 20 en 21 van het decreet van 6 juli 2012 hebben voor gevolg dat slechts één organisatie zal worden gesubsidieerd. Uit de rechtspraak van het Grondwettelijk Hof blijkt dat het erkennen en het subsidiëren van slechts één organisatie niet *per se* in strijd is met het grondwettelijke beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie (artikelen 10 en 11 van de Grondwet) of met de vrijheid van vereniging (artikel 27 van de Grondwet).⁴

De gemachtigde verschafte in dit verband de volgende verantwoording:

“De beide organisaties Bibnet en Locus, die nu dus fuseren tot Cultuurconnect, hebben van heel dichtbij de evolutie inzake digitalisering in de lokale vrijetijdssector opgevolgd. Traditioneel werd de digitalisering het sterkst voorbereid en toegepast in de bibliotheeksector. De Vlaamse overheid subsidieerde hiervoor een organisatie Bibnet vzw die de opdracht had om de digitalisering van de bibliotheeksector vanuit diverse invalshoeken voor te bereiden en te implementeren. Daarnaast subsidieerde de Vlaamse overheid ook een steunpunt voor het lokaal cultuurbeleid, LOCUS vzw, met als opdracht de Vlaamse gemeenten te ondersteunen bij de uitbouw van het lokaal cultuurbeleid. Om een verschraving van middelen tegen te gaan en de ingezette weg van digitalisering in de bibliotheeksector en het ruimere veld van het lokaal cultuurbeleid verder aan te moedigen, dringt een fusie van beide organisaties zich op. Cultuurconnect is de enige organisatie die vanuit haar hierboven geschetste historiek zicht heeft op de digitale uitdagingen van het lokale cultuurbeleid (in het bijzonder de openbare bibliotheken en cultuur- en gemeenschapscentra).”

Er kan evenwel niet worden uitgesloten dat in de toekomst nog andere organisaties aan de vereisten zouden voldoen. Er zou derhalve beter boven artikel 3 van het ontwerp geen gewag worden gemaakt van de concrete fusie tussen LOCUS vzw en Bibnet vzw tot Cultuurconnect vzw. Aangezien hoofdstuk 3 niet bestaat uit verschillende afdelingen, dient de vermelding “Afdeling 1” met het daarop volgende opschrift overigens in ieder geval te worden weggelaten.⁵

² Luidens het artikel 21, tweede lid, van het decreet van 6 juli 2012 worden de opdrachten van de organisatie erin slechts geconcretiseerd.

³ Dat meerjarenplan is gekoppeld aan de vijfjarige overeenkomst waarin, zoals reeds opgemerkt, de opdrachten van de organisatie slechts worden geconcretiseerd. De gemachtigde bevestigde bovendien dat het niet in de bedoeling ligt om in deze overeenkomst nieuwe subsidievoorwaarden op te nemen.

⁴ GwH 14 mei 2003, nr. 60/2003.

⁵ Hetzelfde geldt overigens voor de hoofdstukken 2, 5 en 6 van het ontwerp.

Hoofdstuk 4 – Werk en Sociale Economie

Artikel 5

Ter wille van de rechtszekerheid verdient het aanbeveling om ook in de bij de artikelen 16 en 25 van het decreet van 4 maart 2016 ‘houdende het Vlaamse doelgroepenbeleid’ toegevoegde bepalingen de verwijzing naar artikel 7, § 1, derde lid, zc), van de besluitwet van 28 december 1944 ‘betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders’ te schrappen. Het ontwerp kan met een bepaling in die zin worden aangevuld.

Hoofdstuk 5 – Mobiliteit en Openbare Werken

Artikel 7

1. Krachtens de artikelen 3, § 1, eerste lid, en 82, tweede lid, van de wetten op de Raad van State, moet in de adviesaanvraag de naam worden vermeld van de persoon die aan de afdeling Wetgeving dienstige inlichtingen kan verstrekken omtrent de om advies voorgelegde ontwerpen.

In de voorliggende adviesaanvraag werden voor hoofdstuk 5 van het ontwerp weliswaar de namen van twee gemachtigden vermeld, maar slechts voor één van hen werd een telefoonnummer opgegeven, waarop de betrokkene evenwel niet kon worden bereikt. De antwoorden op de vragen die vervolgens per e-mail werden gesteld, hebben de Raad van State, afdeling Wetgeving, bovendien slechts bereikt na de zitting die aan de adviesaanvraag was gewijd.

De adviesvragende overheid wordt verzocht om er bij toekomstige adviesaanvragen over te waken dat de door hem aangeduide gemachtigde daadwerkelijk te bereiken is op het (mobiele) telefoonnummer dat aan de Raad van State wordt meegedeeld, en dat deze ook in staat is om de gevraagde toelichtingen tijdig te verschaffen. Dit is des te meer van belang wanneer overeenkomstig artikel 84, § 1, eerste lid, 3°, van de wetten op de Raad van State advies wordt gevraagd bij spoedeisendheid. Wanneer de adviesaanvragende overheid zich op die spoedeisendheid beroept, moet ze ook de nodige prompte medewerking verlenen opdat de Raad van State zijn advies binnen de zeer korte termijn van vijf werkdagen kan geven.

2. Artikel 7 van het ontwerp strekt ertoe artikel 42, § 3, van het decreet van 3 juli 2015 ‘houdende bepalingen tot begeleiding van de aanpassing van de begroting 2015’ te wijzigen ten einde te bepalen dat het Verkeersveiligheidsfonds eveneens wordt gespijsd door, enerzijds, de bijdragen en de overschotten van de instellingen belast met de controle van de in het verkeer gebrachte voertuigen zoals opgenomen in de artikelen 23 en 24 van het koninklijk besluit van 23 december 1994 ‘tot vaststelling van de erkenningsvoorwaarden en de regeling van de administratieve controle van de instellingen belast met de controle van de in het verkeer gebrachte voertuigen’ en, anderzijds, de middelen voortvloeiend uit de activa van het Fonds voor Voorziening en van Openbaar Nut voor de Inspectie van Automobielen (hierna: FIA).

De voormelde artikelen 23 en 24 van het koninklijk besluit van 23 december 1994 bepalen:

“Art. 23. De instelling stort een financiële bijdrage in het Fonds voor Voorziening en van Openbaar Nut voor de Inspectie van Automobielen, afgekort F.I.A., vereniging zonder winstoogmerk, opgericht op 7 juli 1970 en waarvan de statuten en hun wijzigingen bekendgemaakt werden in de bijlagen bij het Belgisch Staatsblad van 16 juli 1970, 25 januari 1973 en 15 juli 1993.

Deze bijdrage is bestemd voor de regularisatie van de exploitatievoorwaarden van de instellingen. Zij bedraagt 0,25 EUR per prestatie die voortvloeit uit de door Ons aan de instellingen toevertrouwde opdrachten.

Art. 24. De regularisatie van de exploitatievoorwaarden van de instelling gebeurt door het totaal van de door haar in rekening te brengen kosten en vergoedingen vast te stellen overeenkomstig artikel 25.

Indien het jaarlijks totaal van de in artikel 22 bedoelde netto-ontvangsten hoger is dan het bedrag bedoeld in het eerste lid, stort de instelling het overschot aan het Fonds bedoeld in artikel 23.

Indien het totaal lager is dan het bedrag bedoeld in het eerste lid, wordt het negatief saldo gedekt door ditzelfde Fonds, dat het overeenkomstig bedrag aan de betrokken instelling stort.

De regularisatie gebeurt per boekjaar.

De kosten en de vergoedingen bedoeld in het eerste lid, worden vermeld in bijlage 4.”

Uit de memorie van toelichting bij het thans voorliggende ontwerp blijkt dat het FIA zou worden ontbonden. De bijdrage van 0,25 euro per prestatie en de overschotten die de met de controle van de in het verkeer gebrachte voertuigen belaste instellingen thans storten aan het FIA, zullen ten gevolge van de ontworpen bepaling aan het Verkeerveiligheidsfonds toekomen. Het Verkeerveiligheidsfonds zou de uitgaven van het FIA overnemen.

Hieromtrent dient het volgende te worden opgemerkt.

3. Artikel 1, § 1, tweede lid, van de wet van 21 juni 1985 ‘betreffende de technische eisen waaraan elk voertuig voor vervoer te land, de onderdelen ervan, evenals het veiligheidstoebehoren moeten voldoen’ bepaalt dat de voorwaarden waaraan de instellingen belast met de controle van de in het verkeer gebrachte voertuigen moeten voldoen, betrekking kunnen hebben “op de regularisatie van hun exploitatievoorwaarden teneinde de organisatie van deze controle over het hele grondgebied te verzekeren en op hun bijdrage tot de financiering van de door [de Koning] aangeduide instelling, die als opdracht heeft de verkeersveiligheid te bevorderen”.

Het ontworpen artikel 42, § 3, 3°, van het decreet van 3 juli 2015 strekt ertoe dat de bijdragen en de overschotten van de instellingen belast met de controle van de in het verkeer gebrachte voertuigen dienen ter financiering van het Verkeersveiligheidsfonds. Bijgevolg zijn die bijdragen en overschotten niet langer bestemd voor de regularisatie van de exploitatievoorwaarden.

Artikel 1, § 1, tweede lid, van de wet van 21 juni 1985 moet dan ook in overeenstemming worden gebracht met hetgeen wordt bepaald in het ontworpen artikel 42, § 3, van het decreet van 3 juli 2015.

4. In advies 19.389/9 van 18 oktober 1989⁶ heeft de Raad van State, afdeling Wetgeving, aangenomen dat zou kunnen worden aangevoerd dat de financiële bijdrage die wordt opgelegd aan de instellingen belast met de controle van de in het verkeer gebrachte voertuigen voor de regularisatie van de exploitatievoorwaarden “tot de categorie van de parafiscale lasten behoort”. De Raad van State kwam tot dat besluit mede gelet op het gegeven dat die bijdrage niet diende ter financiering van structurele of functionele uitgaven van een politieke gemeenschap in het algemeen, maar beoogde financiële middelen te verschaffen aan een welbepaalde categorie van ondernemingen, middelen die in hoofdzaak afkomstig zijn uit bijdragen van diezelfde categorie van ondernemingen.

Uit het ontworpen artikel 42, § 3, 3°, van het decreet van 3 juli 2015 vloeit evenwel voort dat de bijdragen en overschotten van de instellingen belast met de controle van de in het verkeer gebrachte voertuigen bestemd zijn voor de financiering van het Verkeersveiligheidsfonds. Dat Fonds kan die middelen overeenkomstig artikel 42, § 4, van hetzelfde decreet aanwenden ter financiering van uitgaven voor werking, subsidies en investeringen ten bate van verkeersveiligheid in het algemeen. Vermits die middelen niet langer bestemd zijn ter financiering van een welbepaalde categorie van ondernemingen, maar voor een doelstelling van algemeen belang, gaat de voorgaande redenering niet langer op.

Gelet hierop moet de door de instellingen belast met de controle van de in het verkeer gebrachte voertuigen te betalen bijdrage als een belasting worden beschouwd.

In dat verband dient te worden opgemerkt dat uit het wettigheidsbeginsel in fiscale zaken, neergelegd in artikel 170, § 2, van de Grondwet, voortvloeit dat de decreetgever zelf alle wezenlijke elementen dient vast te stellen aan de hand waarvan de belastingschuld van de belastingplichtige kan worden bepaald, zoals de categorieën belastingplichtigen, de grondslag van de belasting, de aanslagvoet of het tarief, en de eventuele vrijstellingen en verminderingen. Een delegatie van bevoegdheid aan de regering die betrekking heeft op het bepalen van één of meer van die elementen, is in beginsel ongrondwettig.⁷

Bijgevolg kan de regeling van de bijdragen en overschotten van de instellingen belast met de controle van de in het verkeer gebrachte voertuigen, niet langer volledig worden opgenomen in een besluit, zoals thans het geval is met de artikelen 23 en 24 van het koninklijk besluit van 23 december 1994, en moeten de essentiële elementen van die regeling bij decreet worden bepaald.

⁶ Adv.RvS 19.389/9 van 18 oktober 1989 over een voorontwerp dat heeft geleid tot de wet van 18 juli 1990 ‘tot wijziging van de wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd op 16 maart 1968 en van de wet van 21 juni 1985 betreffende de technische eisen waaraan elke voertuig voor vervoer te land, de onderdelen ervan, evenals het veiligheidstoebehoren moeten voldoen’.

⁷ Zie o.m. GwH 17 juli 2003, nr. 100/2003, B.11.1.

5. Gevraagd hoe het ontworpen artikel 42, § 3, 3° en 4°, van het decreet van 3 juli 2015 zich verhoudt met de aangehaalde artikelen 23 en 24 van het koninklijk besluit van 23 december 1994 en of die bepalingen impliciet worden opgeheven, heeft de gemachtigde het volgende geantwoord:

“Artikel 23 en 24 van het KB van 23-12-1994 zijn niet opgeheven of gewijzigd, niet expliciet en niet impliciet. Dit betekent dat deze afdrachten (art. 23) tot op vandaag verder doorgaan en dat de regularisatie van de exploitatievoorwaarden van de erkende instellingen eveneens blijft bestaan (zij het dat dit laatste op gewestelijk niveau dient te gebeuren). Het ontwerpdecreet maakt enkel mogelijk dat deze ontvangsten kunnen geboekt worden en opnieuw uitgegeven ten behoeve van verkeersveiligheid. Zolang het KB van 23-12-1994 niet wordt gewijzigd bestaan deze ontvangsten echter niet voor de Vlaamse begroting.”

Hieruit vloeit voort dat het ontworpen artikel 42, § 3, 3° en 4°, van het decreet van 3 juli 2015 slechts uitvoering zal krijgen na de ontbinding van het FIA. Dit moet uitdrukkelijk in het te nemen decreet worden geregeld.

Overigens zullen ook de artikelen 23 en 24 van het koninklijk besluit van 23 december 1994 moeten worden aangepast aan die ontbinding. De gemachtigde erkent dat en verklaarde dat “de ontbinding van de vzw FIA niet los kan en mag gezien worden van de hele organisatie van de technische keuring zoals bepaald door het volledige KB van 23-12-2014” en dat “de wijzigingen van het KB van 23-12-1994 zullen afgestemd zijn met de ontbinding van het FIA”. Hierbij moet rekening worden gehouden met wat hiervoor werd opgemerkt inzake het wettigheidsbeginsel inzake belastingen.

6. In de memorie van toelichting bij het thans voorliggende ontwerp wordt eveneens het volgende vermeld:

“Aangezien het Verkeerveiligheidsfonds in uitvoering van artikel 42, § 4, kan aangewend worden ter financiering van uitgaven voor werking, subsidies en investeringen ten bate van verkeersveiligheid kunnen de uitgaven die overgenomen worden van het FIA ook opgevangen worden binnen het Verkeerveiligheidsfonds.”

Artikel 42, § 4, van het decreet van 3 juli 2015 bepaalt dat het Verkeerveiligheidsfonds “wordt aangewend ter financiering van uitgaven voor werking, subsidies en investeringen ten bate van verkeersveiligheid”.

Ofschoon, zoals de gemachtigde opmerkt, de technische keuring deel uitmaakt van de gewestelijke bevoegdheid inzake het verkeersveiligheidsbeleid (artikel 6, § 1, XII, 4°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 ‘tot hervorming der instellingen’), volstaat dit niet om te oordelen dat de uitgaven van het FIA die het Verkeerveiligheidsfonds zou overnemen, en inzonderheid de bedragen die het FIA stort ter dekking van het negatief saldo van een instelling belast met de controle van de in het verkeer gebrachte voertuigen, uitgaven zijn ten bate van de verkeersveiligheid. Het verdient dan ook aanbeveling om artikel 42, § 4, van het decreet van 3 juli 2015 aan te passen aan deze nieuwe opdracht van het Verkeerveiligheidsfonds.

Hoofdstuk 6 – Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed

Bij dit hoofdstuk zijn geen opmerkingen te maken.

Hoofdstuk 7 – Onderwijs en Vorming

Bij dit hoofdstuk zijn geen opmerkingen te maken.

Hoofdstuk 8 – Financiën en Begroting

Afdeling 1 – Het Fonds ter valorisatie van de GIMV-participatie wordt opgeheven

Bij deze afdeling zijn geen opmerkingen te maken.

Afdeling 2 – Het Fonds voor het Beheer, Uitrusting, Geschiktmaking, Onderhoud van gronden wordt opgeheven

Artikel 23

In artikel 23 van het ontwerp wordt de opheffing beoogd van het fonds dat is opgericht bij artikel 19, § 2, van het decreet van 21 december 1990.⁸ Deze decretale bepaling heeft echter geen betrekking op het Fonds voor het Beheer, Uitrusting, Geschiktmaking, Onderhoud van gronden in het kader van het Cargovilproject, doch wel op het Fonds Onroerende goederen. Hierover om nadere toelichting gevraagd door de gemachtigde verklaarde deze wat volgt:

“De verwijzing naar bestaande wetgeving is inderdaad niet correct. Hierbij de suggestie tot wijziging:

‘Art. 23. Art. 5 § 2 van het decreet van 24 juni 2005 houdende bepalingen tot begeleiding van de aanpassing van de begroting 2005 wordt opgeheven. Het beschikbaar saldo op basisallocatie ICC027 van het begrotingsartikel CB0-1CEB4AB-WT wordt gedesaffecteerd naar de algemene middelen’.

[N]og een aanvullende duiding hierbij:

[h]et was in het verleden inderdaad de bedoeling dat de resterende middelen van het Cargovilfonds toekwamen aan het Vlaamse [Infrastructuurfonds]. Dit is ook in de praktijk gebeurd. Achteraf is nog per vergissing een bedrag verkeerdelijk gestort op het oude Cargovilfonds. Het Vlaamse [Infrastructuurfonds] kon deze middelen niet meer aanwenden in het kader van het Cargovilproject.

Daarom wordt het nog openstaand saldo gedesaffecteerd naar de algemene middelen en niet meer specifiek naar een begrotingsfonds.”

⁸ Decreet van 21 december 1990 ‘houdende begrotingstechnische bepalingen alsmede bepalingen tot begeleiding van de begroting 1991’.

Rekening houdend met de bedoeling, zoals die blijkt uit de aangehaalde toelichting aan artikel 23 van het ontwerp ten grondslag ligt, dient de redactie van deze bepaling grondig te worden herzien.

Hoofdstuk 9 – Leefmilieu, Natuur en Energie

Afdeling 1 – Wijziging van artikel 14 van het Energiedecreet van 8 mei 2009

Bij deze afdeling zijn geen opmerkingen te maken.

Afdeling 2 – Wijziging van titel XIV van het Energiedecreet van 8 mei 2009

Artikel 26

Het ontworpen artikel 14.1.4 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 voorziet in een vrijstelling van de heffing op de afnamepunten van elektriciteit voor internationale organisaties en Europese instellingen die op basis van een zetelakkoord of een verdrag in België van belastingen op hun officieel verbruik zijn vrijgesteld. In de memorie van toelichting wordt verwezen naar een arrest van het Hof van Justitie van 14 januari 2016⁹ over de bijdrage bedoeld in artikel 26 van de ordonnantie van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest van 19 juli 2001 ‘betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest’. In dat arrest oordeelde het Hof als volgt over de toepasselijkheid van artikel 3, tweede alinea, van het Protocol van 8 april 1965 ‘betreffende de voorrechten en immuniteiten van de Europese Unie’¹⁰ op de voormelde bijdrage:

“66. Blijkens de rechtspraak van het Hof kan een indirecte belasting zoals de litigieuze bijdrage slechts worden geacht een eenvoudige vergoeding voor diensten van openbaar nut in de zin van artikel 3, derde alinea, van het Protocol te vormen indien aan twee voorwaarden is voldaan. Volgens de eerste voorwaarde moeten deze diensten worden geleverd of althans kunnen worden geleverd aan degenen die deze indirecte belasting dienen te betalen (arrest AGF Belgium, C-191/94, EU:C:1996:144, punt 26). Volgens de tweede voorwaarde moet er een rechtstreeks en evenredig verband bestaan tussen de werkelijke kostprijs van deze dienst en het door de ontvanger ervan betaalde recht (arrest Europese Gemeenschap, C-199/05, EU:C:2006:678, punt 25). Deze voorwaarden zijn cumulatief.

67. Om te beginnen zij vastgesteld dat de openbardienstverplichtingen die door de opbrengst van de litigieuze bijdragen dienen te worden gefinancierd, nauwkeurig

⁹ HvJ 14 januari 2016, C-163/14, *Commissie v. België*.

¹⁰ Artikel 3 luidt als volgt: “De Unie, haar bezittingen, inkomsten en andere eigendommen zijn vrijgesteld van alle directe belastingen.

Telkens wanneer hun dit mogelijk is, treffen de regeringen van de lidstaten passende maatregelen tot kwijtschelding of teruggave van het bedrag der indirecte belastingen en van belastingen op de verkoop, welke een deel vormen van de prijs van onroerende of roerende goederen, wanneer de Unie voor haar officieel gebruik belangrijke aankopen doet van goederen in de prijs waarvan zodanige belastingen begrepen zijn. De toepassing van deze bepalingen mag evenwel niet tot gevolg hebben dat de mededinging binnen de Unie wordt vervalst.

Geen enkele vrijstelling wordt verleend van belastingen, heffingen en rechten die niet anders zijn dan eenvoudige vergoedingen voor diensten van openbaar nut.”

worden omschreven in de betrokken nationale regeling, meer bepaald in de artikelen 24 en 24 bis van de elektriciteitsordonnantie en in de artikelen 18 en 18 bis van de gasordonnantie.

68. Zoals het Koninkrijk België zelf erkent, kunnen niet alle diensten waarop deze verplichtingen betrekking hebben, aan de instellingen van de Unie worden geleverd. Deze instellingen komen met name niet in aanmerking voor een ononderbroken minimumlevering van elektriciteit en gas ten behoeve van gezinnen en voor de levering van elektriciteit en gas tegen een specifiek sociaal tarief. Het Koninkrijk België erkent dat slechts drie van deze verplichtingen de instellingen van de Unie ten goede kunnen komen, namelijk de overname van de door warmtekrachtkoppeling geproduceerde elektriciteit, de bevordering van het rationele gebruik van elektriciteit en gas, en de openbare verlichting.

69. Voorts wordt de opbrengst van de litigieuze bijdragen, zoals uit de betrokken nationale regeling blijkt, geacht de kosten van alle in deze regeling bedoelde openbardienstverplichtingen te dekken.

70. Bijgevolg moet worden vastgesteld dat de door de instellingen van de Unie betaalde litigieuze bijdragen ook dienen ter financiering van openbardienstverplichtingen die deze instellingen niet ten goede kunnen komen. Uit dit loutere feit volgt dat niet is voldaan aan de eerste in punt 66 van het onderhavige arrest genoemde voorwaarde en dat er geen rechtstreeks en evenredig verband bestaat tussen het bedrag van de litigieuze bijdragen en de werkelijke kostprijs van de openbare diensten waarin de nationale regeling voorziet, zodat evenmin aan de tweede voorwaarde is voldaan.

71. Een dergelijk verband ontbreekt zelfs voor de drie openbardienstverplichtingen die ten goede kunnen komen aan de instellingen van de Unie.

72. De basis voor de berekening van de litigieuze bijdragen vertoont immers geen voldoende verband met de gebruikelijke maateenheden voor het meten van de door warmtekrachtkoppeling geproduceerde elektriciteit – bijvoorbeeld kilowattuur – of voor het meten van de openbare verlichting – bijvoorbeeld de afmetingen van het verlichte gebied of een maateenheid voor het meten van de hoeveelheid lichtenergie.

73. De instellingen van de Unie kunnen dus weliswaar bepaalde diensten van openbaar nut genieten, maar op basis van de betrokken nationale regeling kan niet worden vastgesteld in welke mate.

74. Bijgevolg ontbreekt in casu het door de rechtspraak van het Hof vereiste rechtstreekse en evenredige verband tussen de werkelijke kostprijs van de openbardienstverplichtingen waarin de nationale regeling voorziet, en de litigieuze bijdragen die de instellingen van de Unie als ontvangers van deze diensten moeten betalen.

75. Bijgevolg moet worden vastgesteld dat het Koninkrijk België niet heeft voldaan aan zijn verplichtingen krachtens artikel 3, tweede alinea, van het Protocol, door de instellingen van de Unie geen vrijstelling te verlenen voor de bijdragen die zijn vastgesteld in artikel 26 van de elektriciteitsordonnantie, zoals gewijzigd, en in artikel 20 van de gasordonnantie, zoals gewijzigd, en door zich te verzetten tegen de terugbetaling van deze aldus door het Brussels Hoofdstedelijk Gewest geïnde bijdragen.”

De Raad van State betwijfelt of de zienswijze van het Hof van Justitie voor de bijdrage van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest ook geldt voor de heffing van het Vlaamse Gewest op de afnamepunten van elektriciteit. In advies 58.417/3 van 2 december 2015 over een amendement dat heeft geleid tot de huidige artikelen 14.1.1 tot 14.1.3/1 van het Energiedecreet

van 8 mei 2009, bracht het gegeven dat de hoogte van die heffing wordt bepaald in functie van het verbruik op het afnamepunt, de Raad van State tot de conclusie dat de heffing in wezen neerkomt op een belasting op het verbruik van elektriciteit, waarop reeds een federale belasting wordt geheven en waardoor het Vlaamse Gewest niet bevoegd is, gelet op artikel 170, § 2, van de Grondwet.¹¹ De omstandigheid dat de decreetgever die bevoegdheidsbezwaren niet heeft gevolgd, neemt niet weg dat de heffing op de afnamepunten van elektriciteit weliswaar niet lineair bepaald wordt door het elektriciteitsverbruik, maar wel trapsgewijze (via dertien categorieën) het elektriciteitsverbruik in MWh volgt, anders dan de bijdrage van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, die berekend wordt op het maximaal beschikbare vermogen (in kVA) dat ter beschikking staat van de eindafnemers. Het is onder meer op deze berekeningswijze van deze bijdrage dat de conclusie van het Hof van Justitie is gesteund. Dat is anders voor de heffing op de afnamepunten van elektriciteit, waarvan – ondanks haar benaming – het aannemelijker is dat er een rechtstreeks en evenredig verband voorligt tussen de werkelijke kostprijs van de openbardienstverplichtingen die ermee worden gefinancierd en de bijdragen die ervoor verschuldigd zijn.

In zoverre de redenering van het Hof van Justitie niet geldt voor de heffing op de afnamepunten, geldt wel het gelijkheidsbeginsel tussen de eindafnemers onderling. Een vrijstelling van een bepaalde categorie van eindafnemers moet in het licht van het gelijkheidsbeginsel kunnen worden verantwoord. Indien de verantwoording aan de hand van Europeesrechtelijke verplichtingen niet voorhanden is en de Vlaamse Regering deze vrijstelling wenst te handhaven, moet een andere deugdelijke verantwoording kunnen worden gegeven, die het best in de memorie van toelichting wordt opgenomen.¹²

De Raad van State is alleszins niet overtuigd van de deugdelijkheid van de huidige argumentatie in de memorie van toelichting dat het onderwerpen van internationale instellingen aan belastingen die gelijkelijk gelden voor alle ingezetenen, zou neerkomen op het belasten van andere staten. Een internationale instelling die dezelfde gedragingen stelt als andere ingezetenen, zoals in dit geval het verbruik van elektriciteit van op een afnamepunt, is juist principieel onderworpen aan dezelfde belastingen op die gedragingen als andere ingezetenen, tenzij indien zij daarvan middels internationale verdragen (zoals zetelakkoorden) wordt vrijgesteld. Indien de vrijstelling, zoals hier het geval lijkt te zijn, door de decreetgever wordt ingevoerd zonder dat er een aanwijsbare internationaalrechtelijke verplichting tot vrijstelling lijkt te bestaan, moet ze kunnen worden verantwoord in het licht van het gelijkheidsbeginsel.

Afdeling 3 – Klimaatprijs voor duurzame klimaatprojecten die een bijdrage leveren aan het behalen van de lokale en Vlaamse milieu- en klimaatdoelstellingen

Bij deze afdeling zijn geen opmerkingen te maken.

¹¹ Adv.RvS 58.417/3 van 2 december 2015, *Parl.St.* VI.Parl. 2015-16, nr. 544/5, 33-36.

¹² Zie de omzendbrief VR/2014/11 over de samenwerking met het Vlaams Parlement, punt III.2.5.2 (raadpleegbaar op overheid.vlaanderen.be/omzendbrieven-wetsmatiging).

Afdeling 4 – De Prijs Rudi Verheyen voor wetenschappelijk werk met een bijzondere verdienste voor het Vlaamse milieu- en natuurbeleid

Bij deze afdeling zijn geen opmerkingen te maken.

Afdeling 5 – Wijziging van het decreet van 23 december 2011 betreffende het duurzaam beheer van materialenkringlopen en afvalstoffen – Milieuheffingen

Artikel 29

1. Artikel 29, 12°, van het ontwerp strekt ertoe een punt 6° toe te voegen aan artikel 46, § 3, eerste lid, van het decreet van 23 december 2011 ‘betreffende het duurzaam beheer van materialenkringlopen en afvalstoffen’, waarin een nultarief wordt ingevoerd voor “afvalstoffen geproduceerd in een ander land dan België en die worden overgebracht onder toepassing van de bepalingen van de Verordening (EG) Nr 1013/2006 van 14 juni 2006 betreffende de overbrenging van afvalstoffen: a) gevaarlijke afvalstoffen; b) ongevaarlijke slibs behorende tot de hoofdstukken 04, 05, 06, 07, 08, 12, 16 en 19 van de lijst, bedoeld in artikel 35”.

2.1. Aan de gemachtigde werd gevraagd welke verantwoording er bestaat voor het gegeven dat enkel afvalstoffen die worden geproduceerd in een ander land dan België voor het nultarief in aanmerking komen en dat voor dezelfde afvalstoffen die in België worden geproduceerd het nultarief niet geldt. De gemachtigde deelde in dat verband het volgende mee:

“Het gelijkheidsbeginsel sluit niet uit dat de Vlaamse afvalheffing wordt beperkt tot de in het Vlaamse gewest geproduceerde afvalstoffen. Wat de verwerking van de in het Vlaamse gewest geproduceerde afvalstoffen betreft verzekert de Vlaamse heffing een gelijke behandeling, of de afvalstoffen nu in Vlaanderen worden verwerkt of ze worden uitgevoerd voor verwerking buiten het Vlaamse gewest.

Omgekeerd draagt een nulheffing voor geïmporteerd afval bij tot een gelijk speelveld voor de op een bepaalde plaats buiten Vlaanderen geproduceerde afvalstoffen. Bvb. een producent in Ierland die een gevaarlijke afvalstof produceert en voor de verwerking ervan is aangewezen op verwerking buiten Ierland (omwille van het gebrek van verwerkingscapaciteit in Ierland) wordt niet geconfronteerd met een nadeel als hij dat afval in het Vlaamse gewest wil laten verwerken in vergelijking met de mogelijkheid om dat afval bvb. in Duitsland te verwerken waar er geen dergelijke heffing is of in Nederland waar er eveneens een nulheffing is voor geïmporteerd afval.

De maatregel heeft dan ook vnl. tot doel om een gelijk speelveld te verzekeren voor de Vlaamse verwerkingscapaciteit die de facto een hinterland heeft dat buiten België ligt en dus moet concurreren met verwerkingscapaciteit in bvb. Nederland of Duitsland.”

Voorts verduidelijkte hij wat volgt:

“1. De gelijke behandeling volgt uit de exportheffing zoals die is bepaald in artikel 46. § 1.19° van het materialendecreet en zoals die in de praktijk wordt toegepast. Meer bepaald zodat de heffing bij verwerking van afval buiten Vlaanderen op exact dezelfde wijze wordt toegepast als zou de verwerking in Vlaanderen gebeuren.

2. Het zou inderdaad een optie kunnen zijn om deze nulheffing ook toe te passen voor afval dat in het Brussels en Waals gewest is geproduceerd. In de voorgestelde

bepalingen wordt deze nulheffing evenwel beperkt tot buiten België geproduceerd afval en wordt er voor gekozen om voor Waals en Brussels afval de huidige situatie te behouden. In de eerste plaats omwille van traceerbaarheid en handhaafbaarheid. Voor afval geproduceerd buiten België is die traceerbaarheid voldoende verzekerd via de EVOA. Voor afval afkomstig uit het Brussels en Waals gewest is die traceerbaarheid en handhaafbaarheid veel minder evident en niet verzekerd.

In de tweede plaats omdat (in functie van het verzekeren van een gelijk speelveld) de maatregel veel minder/niet urgent is voor Brussels en Waals afval. In Wallonië en Brussel is er voor de verwerking van afval een gelijkaardige (export)heffing van toepassing als in Vlaanderen, waarbij de in Vlaanderen betaalde heffing in mindering wordt gebracht van de in Brussel of Wallonië te betalen heffing. Het invoeren van een nulheffing in Vlaanderen zou dan ook vnl. tot gevolg hebben dat de heffing in Brussel of in Wallonië zou worden betaald i.p.v. in Vlaanderen.

Het is wel de bedoeling om op basis van de ervaring van deze maatregel voor van buiten België geïmporteerd afval en de dienaangaande voorziene nauwgezette opvolging (zie MvT) na te gaan of de veralgemening tot Brussels en Waals afval zou kunnen leiden tot een administratieve vereenvoudiging van de grensoverschrijdende verrekening van de afvalheffingen zoals ze momenteel in de drie gewesten van toepassing zijn. Daarvoor is dan zeker ook overleg met de andere gewesten nodig.”

Het verdient aanbeveling om de door de gemachtigde gegeven verantwoording te verwerken in de memorie van toelichting, al was het maar omdat erin onder meer een verklaring wordt gegeven voor het feit dat het nultarief niet wordt ingevoerd voor het afval dat afkomstig is van het Waalse en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest.

2.2. De ontworpen regeling met betrekking tot het nultarief is van aard de afvalverwerking in het Vlaamse Gewest van in het buitenland geproduceerde afvalstoffen aan te zwengelen. De vraag rijst of dergelijk beleid goed te verenigen valt met het “recht op de bescherming van een gezond leefmilieu”, zoals dat wordt vermeld in artikel 23, derde lid, 4°, van de Grondwet, en met de standstill-verplichting die deze bepaling bevat. Het verdient aanbeveling dat in de memorie van toelichting ook aan dat aspect van de ontworpen regeling aandacht zou worden besteed en dat deze in het licht daarvan zou worden verantwoord.

2.3. De vraag rijst of de ontworpen regeling geen aan de Europese Commissie mee te delen maatregel van staatssteun in de zin van artikel 107 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie inhoudt. Hierover om nadere toelichting verzocht, verklaarde de gemachtigde wat volgt:

“Er is hier in geen enkel opzicht sprake van staatssteun. Vooreerst komt de Vlaamse heffing volledig ten laste van de producent van het afval en niet van de verwerker. De verwerker rekent deze heffing immers rechtstreeks door aan de producent van het afval om ze vervolgens door te storten aan de overheid (zoals bvb. BTW). Strikt genomen is het invoeren van een nultarief voor buitenlandse producten geen steunmaatregel van de staat.

De vraag die zich vervolgens stelt is of het niet moeten doorrekenen van een heffing aan de producent van het geïmporteerd afval de Vlaamse verwerker een steun of een voordeel oplevert die [...] bv. een Nederlandse of Duitse verwerker niet zou krijgen. Het antwoord op die vraag is duidelijk nee. De mededinging wordt door deze maatregel niet ongunstig beïnvloed. Het handelsverkeer tussen de lidstaten evenmin. De belasting

die in een andere lidstaat wordt geheven op het uitvoeren van afval, wordt niet geneutraliseerd door de Vlaamse regelgeving.”

De door de gemachtigde verstrekte toelichting mag niet uit het oog doen verliezen dat volgens de rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie een maatregel, in welke vorm dan ook, staatssteun in de zin van artikel 107, lid 1, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie kan uitmaken indien aan een aantal voorwaarden is voldaan, “te weten dat het gaat om een maatregel van de Staat of met staatsmiddelen bekostigd, dat deze maatregel het handelsverkeer tussen de lidstaten ongunstig kan beïnvloeden, dat de maatregel de begunstigde ervan een selectief voordeel verschaft en dat hij de mededinging vervalst of dreigt te vervalsen”.¹³

De nulheffing wordt verleend aan afvalverwerkers die een economische activiteit uitoefenen. Het Vlaamse Gewest derft als gevolg van de nulheffing heffingsinkomsten die nu wel verschuldigd zijn. De maatregel is bovendien selectief ermee rekening houdend dat de nulheffing niet wordt ingevoerd voor de verbranding van alle afvalstoffen. Vermits enkel ingevoerde afvalstoffen in aanmerking komen voor een nultarief kan niet zonder meer worden aangenomen dat het handelsverkeer in de Europese Unie er niet door wordt beïnvloed.

Uit wat voorafgaat volgt dat er minstens twijfel kan over bestaan of de ontworpen regeling inzake de nulheffing geen steunmaatregel uitmaakt in de zin van artikel 107 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie. Om die reden lijkt op dat punt een aanmelding van de ontworpen regeling bij de Europese Commissie raadzaam.

Hoofdstuk 10 – Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Afdeling 1 – Aankoop van vaccins voor vaccinatie van vluchtelingen en asielzoekers

Artikel 31

1. Het opschrift van afdeling 1 (“Aankoop van vaccins voor vaccinatie van vluchtelingen en asielzoekers”) spoort niet met het opschrift en de inhoud van het protocolakkoord van 5 februari 2016 tussen de federale overheid en de Vlaamse Gemeenschap ‘betreffende de aankoop van vaccins voor vaccinatie van asielzoekers’. De woorden “vluchtelingen en” moeten derhalve worden weggelaten.

2. In het ontworpen artikel 2, § 3, van het decreet van 7 juli 1998 ‘houdende bepalingen tot begeleiding van de aanpassing van de begroting 1998’ wordt bepaald dat de uitgaven van het erin geregelde begrotingsfonds betrekking moeten hebben op (onder meer) “het gezondheidsbeleid”, en niet langer op “het preventief gezondheidsbeleid”.

Een begrotingsfonds¹⁴ als bedoeld bij artikel 12 van het decreet van 8 juli 2011 ‘houdende regeling van de begroting, de boekhouding, de toekenning van subsidies en de

¹³ Zie bijvoorbeeld HvJ 19 december 2013, C-262/13, *Association Vent de Colère*, punt 15.

¹⁴ Dat het betrokken fonds een begrotingsfonds is, wordt bepaald in artikel 2, § 1, tweede lid, van het decreet van 7 juli 1998.

controle op de aanwending ervan, en de controle door het Rekenhof” vormt een afwijking van de regel, bepaald in artikel 10, § 3, van dat decreet, dat de gezamenlijke ontvangsten bestemd zijn voor de gezamenlijke uitgaven. Hieruit volgt dat de ontvangsten en de uitgaven van een begrotingsfonds in nauwkeurige en strikte bewoordingen moeten worden omschreven.

Dat lijkt niet langer het geval te zijn voor de algemene vermelding “het gezondheidsbeleid” die, ook indien ze zo wordt begrepen dat er enkel mee wordt verwezen naar gemeenschapsbevoegdheden, een zeer ruime waaier van aangelegenheden omvat die niet eens beperkt is tot de bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap. Het valt dan ook te betwijfelen dat voldaan is aan het voormelde vereiste. De vermelding moet worden toegespitst op welbepaalde onderdelen van het gezondheidsbeleid. Indien naast het preventieve gezondheidsbeleid andere onderdelen worden bedoeld, moeten die voldoende nauwkeurig worden weergegeven.

Afdeling 2 – Gewezen DAC-statuuat in woonzorgcentra

Artikel 32

Voor het laten uitdoven van de subsidiëring van de loonkost van personeelsleden van woonzorgcentra in een gewezen DAC-statuuat kan nu al worden gesteund op de algemene machtiging die is vervat in de artikelen 60 en 62 van het Woonzorgdecreet van 13 maart 2009. De – weliswaar specifiek op het geval toegespitste – delegatie in artikel 32 van het ontwerp is dan ook strikt beschouwd niet nodig, ook al bestaat er geen juridisch bezwaar tegen de handhaving ervan.

Hoofdstuk 11 - Inwerkingtreding

Bij dit hoofdstuk zijn geen opmerkingen te maken.

DE GRIFFIER

DE VOORZITTER

Wim GEURTS

Marnix VAN DAMME

DE GRIFFIER

DE VOORZITTER

Greet VERBERCKMOES

Jan SMETS